

KRIK ISTINE IZ ŠUME LUG

Bjelovar - Lug, 16. lipnja; Poslijepodne je u bjelovarskoj crkvi sv. Terezije Avilske u koncelebraciji nekoliko svećenika služena sv. misa za sve žrtve Križnoga puta s područja Bjelovarsko-bilogorske županije. Nakon mise na spomeničkom području gubilišta u šumi Lug nastavljen je spomen na sve hrvatske žrtve jugokomunističkog boljševizma, pogubljene u poraću 1945.g.

Početnu molitvu i blagoslov grobnice predvodio je župnik sv. Terezije Avilske iz Bjelovara vlč. Josip Stipančević. Zatim su vijence položili i svijeće zapalili predstavnici Županije Bjelovarsko-bilogorske, Grada Bjelovara te više udruga iz Bjelovara, Donjih Mosti, Varaždina, Koprivnice, Križevaca i Zagreba.

Nakon izvođenja hrvatske himne spomen slovo održao je Zdravko Ivković, predsjednik Matice hrvatske – ogranak Bjelovar i dopredsjednik Odbora za podizanje spomen obilježja prešućivanim hrvatskim žrtvama Drugog svjetskog rata i poraća s područja Bjelovarsko-bilogorske županije. Ivković je detaljno govorio o poratnim stradanjima i stratištima s područja grada Bjelovara te nastanku spomen grobnice na rubu šume Lug. Gradonačelnik Grada Bjelovara Antun Korušec svjedočio je iz osobnog sjećanja i iskustva svoje obitelji o stradanjima i pogubljenjima poslije završetka Drugog svjetskog rata, te se založio da se istraživanja prikrivenih grobnica nastave, posebice na području grada Bjelovara.

Program je završio prigodnim recitacijama i skladbama pjevačkog zbora HORKUD »Golub« te prigodnim druženjem, a obilazak grobišta u samoj šumi Lug poremetio je dolazak nevremena uz jaki olujni vjetar.

Govor Zdravka Ivkovića, predsjednika Matice Hrvatske - ogranak Bjelovar

Bjelovar, Lug, 16.lipanj 2009.

Poštovana rodbino ubijenih i ostali sudionici ovog spomen skupa !

Okupili smo se danas ovdje prisjetiti se poratnih vremena 1945. u Bjelovaru i okolici punih boli i žalosti za velik dio hrvatskog naroda ovog kraja koji je tada bio izložen zločinačko-ubilačkom bijesu jugo-komunističkih-boljševičkih goropadnika. Taj bijes prouzročio je daleko veće zločine i premašio one iz ratnog vremena kojih nije nedostajalo na objema zaraćenim stranama. Od 1945. do 1990. jugokomunistička vlast veličala je i naglašavala zločine druge strane, dok je svoje kako ratne tako i poratne prešućivala i o njima se nije smjelo pisnuti, a kamoli govoriti. Mi danas ovdje u ozračju hrvatske slobode možemo govoriti i svjedočiti istinu o svemu tome.

Nakon bleiburške sudbe 15.svibnja 1945. nepregledne pješake kolone od nekoliko stotina tisuća ljudi, kako razoružanih bivših pripadnika HOS-a, tako i civila muškog i ženskog spola, sprovedeni su, bolje rečeno gonjeni od austrijsko-slovenske granice preko Slovenije u Hrvatsku i dalje prema istoku bivše Jugoslavije. Na tom putu bespomoćni hrvatski ljudi bili su izloženi užasnim grozotama od fizičkog mučenja, mučenja glađu i žeđu, do najgoreg, kako pojedinačnog ubijanja, tako i ubijanja manjih i većih skupina. Zbog svih tih muka i mnogobrojnih smrti nevinih ljudi ubijenih programski bez ikakvog suđenja, taj put je hrvatski narod nazvao Križnim putem.

Taj ubilački bijes i Križni put nije mimoišao ni grad Bjelovar ni današnje područje Bjelovarsko-bilogorske županije. O tragediji i nesreći koje su zahvatile ovo naše područje 1945. najbolje svjedoči rasprostranjenost i broj do sada poznatih 65 gubilišta diljem područja županije, s brojem grobnih jama koji vjerojatno nikad ne će biti utvrđeno. Na tim gubilištima jugokomunistički zločinci ubijali su pretežito mlade hrvatske ljude, bez obzira na njihovo socijalno podrijetlo. Osim ubojstava na samom Križnom putu mnoge manje i veće skupine mučenika odvajane su iz kolona i odvođene i ubijane u obližnjim šumama ili na već postojećim partizanskim gubilištima hrvatskih ljudi nastalim već za vrijeme rata. Osim tih gubilišta poslije završetka Drugog svjetskog rata nastala su mnoga nova, većinom na današnjem području grada Bjelovara ukupno 9 od kojih su najveća ova u šumi Lug, a ona je još uvijek neistražena, zatim 2 gubilišta u 2 km udaljenoj šumi Razboička (Rajzbuška). U njima je zloglasna OZNA (Odjeljenje zaštite naroda) lišavala života brojne prethodno uhićene žitelje ovog grada i područja naše županije, ali na žalost i brojne žitelje iz područja danas susjednih županija, ponajviše koprivničko- križevačke. Žrtve su ubijane uglavnom zato, jer su živjele sa svojim uvjerenjem koje nije bilo u skladu s jugokomunističkim. Do sada je popisano i utvrđeno 6.304 prešućivane poginule i ubijene hrvatske žrtve s područja Bjelovarsko-bilogorske županije.

Stojimo ovdje pred zajedničkom grobnicom u kojoj su zemni ostaci 293 hrvatskih žrtava pogubljenih 1945. nakon završetka Drugog svjetskog rata. Od tog broja 228 kostura pronađeno je tijekom ljeta 1992. na gubilištu u ovoj šumi. Prema

izjavama brojnih svjedoka u ono vrijeme stanovnika u nekoliko obližnjih kuća, kao i u naselju.

Trojstveni Markovac prva pogubljenja dogodila su se u noći 13./14. lipnja 1945. kada su se čula zapomaganja i jauci, te pucnjevi iz pušaka i samokresa. Ti kosturi iskopani su i prenešeni, kao i kosturi iz Maceljske šume, u Zavod za patologiju KBC Šalata u Zagreb. Početkom jeseni iste godine u šumi Trnovka na Bilogori pronađeno je i iskopano iz 3 grobne jame daljnjih 65 kostura i prenešeno također u Zagreb. Ti kosturi zajedno s 1163 kostura iz šuma Macelja su punih 11 godina bili u prostoru navedenog Zavoda, izloženi nebrizi i zaboravu. Zahvaljujući nastojanjima Središnjice Udruge ratnih veterana Hrvatski domobran i Hrvatskog društva političkih zatvorenika te Časničkom klubu 242 svi ti kosturi prenešeni su u odgovarajući prostor ostave posmrtnih ostataka Kenotaf zagrebačkog krematorija. Spomenute udruge potaknule su i nastojale osigurati sve pretpostavke za pokop posmrtnih ostataka tih žrtava nailazeći na razumijevanje crkvenih velikodostojnika i na koncu Vlade RH i njenog Ureda za zatočene i nestale na čelu s pukovnikom Ivanom Grujićem. U to vrijeme koncem 2003. i početkom 2004. jačaju i naša nastojanja u Bjelovaru za konačnim rješenjem povrata i pokopa posmrtnih ostataka bjelovarskih žrtava. U tu svrhu na prijedlog MH Ogranak Bjelovar, Poglavarstvo Bjelovarsko-bilogorske županije na svojoj sjednici održanoj 04. ožujka 2004. pod točkom 8. dnevnog reda donijelo je Odluku o osnivanju Odbora za podizanje spomen obilježja prešućivanim hrvatskim žrtvama Drugog svjetskog rata i poraća s područja Bjelovarsko-bilogorske županije. Jedna od glavnih zadaća Odbora bila je između ostalog podizanje, odnosno izgradnja grobnice sa spomenikom u šumi Lug. Sama grobnica po svojoj veličini projektirana je za prihvrat dvostrukog broja posmrtnih ostataka (oko 600-700). Prethodno 1999. tadašnje Povjerenstvo saborske komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava pri Matici hrvatskoj Ogranak Bjelovar istražujući šumu Razboička pronašlo je 3 grobne jame (s otkrivenim ljudskim kostima) u predjelu Jelinac, a 2000. u istoj šumi u predjelu potok Razboička 5 grobnih jama također s otkrivenim ljudskim kostima. Jedna od njih je bila razotkrivena i u njoj je bilo 20 kostura koja je ponovno zatrpana.

Grobnica sa spomenikom dovršena je koncem proljeća 2006. i u nju su 26. lipnja 2006. položeni uz svečani ispraćaj vraćeni iz Zagreba posmrtni ostaci 293 žrtve. Pretpostavljali smo kako ne će biti problema s iskapanjem nepobitno utvrđenih ljudskih kostiju hrvatskih žrtava iz ukupno 8 grobnih jama u šumi Razboička. Za to je bilo potrebno obaviti prethodno formalnosti preko Županijskog državnog odvjetništva u Bjelovaru podizanjem kaznene prijave protiv nepoznatog počinitelja kako bi se moglo iskapati ili ekshumirati posmrtni ostaci žrtava iz navedenih grobnih jama i položiti u već osiguran prostor zajedničke grobnice u Lugu. Nije nam poznato iz kojih razloga državno odvjetništvo do današnjih dana nije to ostvarilo, pogotovo stoga što se ovih dana po Odluci državnog odvjetništva u Čakovcu nedavno pronađene ljudske kosti hrvatskih žrtava iz 1945. u Hrašćanima počele iskapati 9. lipnja 2009., isto tako prije nekoliko dana na isti način kod Vrgorca u Dalmaciji i prošle godine u Križevcima. Nameće se pitanje po kojim to zakonima pojedina državna odvjetništva djeluju. Nadamo se, budući ćemo iduće godine obilježiti tzv. okruglu 65. obljetnicu ovih stradanja, imati rješeno pitanje iskopa iz grobnih jama

šume Razboička posmrtnih ostataka žrtava iz 1945. i njihova dostojno čovjeka pokopa u zajedničku grobnicu.

Ovo je već 18. tradicionalno održavanje spomena na žrtve poraća iz 1945. ne samo za Bjelovar i bližu okolicu, veći i za čitavo područje Bjelovarsko-bilogorske županije te ono simbolično predstavlja naš mali bjelovarski Bleiburg. Tijekom godine ovu grobnicu i spomen obilježje uz službeni obilazak izaslanstava gradskih i županijskih vlasti, udruga i ostalih, na državne blagdane i Svi Svete obilaze ponekad anonimni pojedinci i manje skupine. Ove godine prvi puta 05.lipnja 2009. pripremljen je i najavljen posjet 34 učenika 8. razreda OŠ V. Pisanica, te su tom prigodom članovi našeg Odbora upoznali ih s događanjima iz toga vremena. Ovo mjesto i uopće krvavi događaji iz 1945. uz bjelovarski ustanak 08.travnja 1945. i proglašenje istog dana Hrvatske države u Bjelovaru obogaćuje prepoznatljivost Bjelovara u novijoj hrvatskoj povijesti. Ujedno svi ti događaji obogaćuju našu svijest o ratnoj i poratnoj bezumnoj brutalnosti i tragediji kako se ona nikada ne bi ponovila. U povijesti čovječanstva provlači se neprekidna borba između dobra i zla. U prirodi je čovjeka, budući su ljudi Božja djeca, biti na strani dobra. Kako je rat najveće zlo čovječanstva sve više se nameće pitanje besmislenosti rata, a ovdje tj. na ovakvim mjestima čovjek može doći do ovakve spoznaje.

Počivajte u miru Božjem i neka Vam je laka hrvatska zemljica zbog koje Vam je život oduzet.

Fotografije u većoj rezoluciji mogu se od autora dobiti na upit damir.borovcak@zg.t-com.hr